

VĚSTNÍK

Praha 25. května 2016

Ročník IX., Číslo 5

E1165 – Akcie španělské divadelní firmy Nuevo Teatro sociedad anónima, vydaná 25. května 1915 na 50 španělských peset

VYDÁNO PŘED ...

Dnes představený papír byl vydán před 101 rokem ve španělském městečku Zamora. To leží asi 50 km od portugalských hranic a 250 km severozápadně od Madridu. Čím je tento papír zajímavý? Jde o akcii společnosti nového divadla. Akciové společnosti jsou nástrojem kapitalismu zaměřené hlavně na vytváření zisku. Jistým opakem jsou družstva, která směřují na svoji produkci ve prospěch členů s tím, že zisk je až druhotným cílem. Divadlo je a bylo vždy oborem uměleckým, na kterém se sice dá dosáhnout zisku, ale existuje jen velice málo „akciových“ divadel. Bohužel existence firmy nebyla dlouhá.

Nuevo Teatro v Zamore je jednou z takových firem. Budova divadla byla postavena na místě bývalého hospice přiléhající k paláci hrabat Alba y Aliste. Společnost vznikla v roce 1915 a o rok později již bylo divadlo otevřeno. První představení byla hra „V sobotu v noci“ dramatika Jacinta Benaventeho, který v roce 1922 obdržel Nobelovu cenu za literaturu. Ale divadlo se dlouho neudrželo a přeměnilo se v dalších letech na kino. I to však upadlo a budova zůstala koncem století opuštěná. V roce 1996 byla zahájena soutěž na modernizaci, která byla dokončena v roce 2011. Dnes nese divadlo jméno Ramose Carrióna.

Akcii společnosti je překrásnou ukázkou španělské architektury, která se projevila i v podobě akcie. Novorenesanční styl se tu mísí s prvky secese, ale přesto akcie odpovídá charakteru budovy. I přes zánik firmy se akcie našťastí zachovaly.

NOVINKY

Muzejní sbírky se doplňují prakticky každodenně a měsíčně jde o desítky až stovky nových přírůstků. Ne vždy to jsou akcie nebo cenné papíry, jak z pohledu našich sbírkových fondů víte, mám sbírky i řady doprovodných dokumentů. Každý předmět je svým způsobem zajímavý, má svoji historii, svůj „půvab“, tedy jakousi jiskru, která nemusí být na první pohled vždy patrná. Mnohdy i z nenápadného exponátu, který na první pohled není ničím zajímavým, se po zjištění detailů, třeba o jeho původu či tom o jakou firmu se jedná, zkrátka o jisté širší souvislosti dá objevit opravdová perlička. Přesto tu v novinkách publikujeme zpravidla jen cenné papíry. Ostatní dokumenty jsou vlastně pro další práci, třeba ve formě věstníků nebo odborných článků do publikací, ale i pro komerční noviny a časopisy, které mnohem lépe ilustrují ten či onen příběh firmy nebo událost.

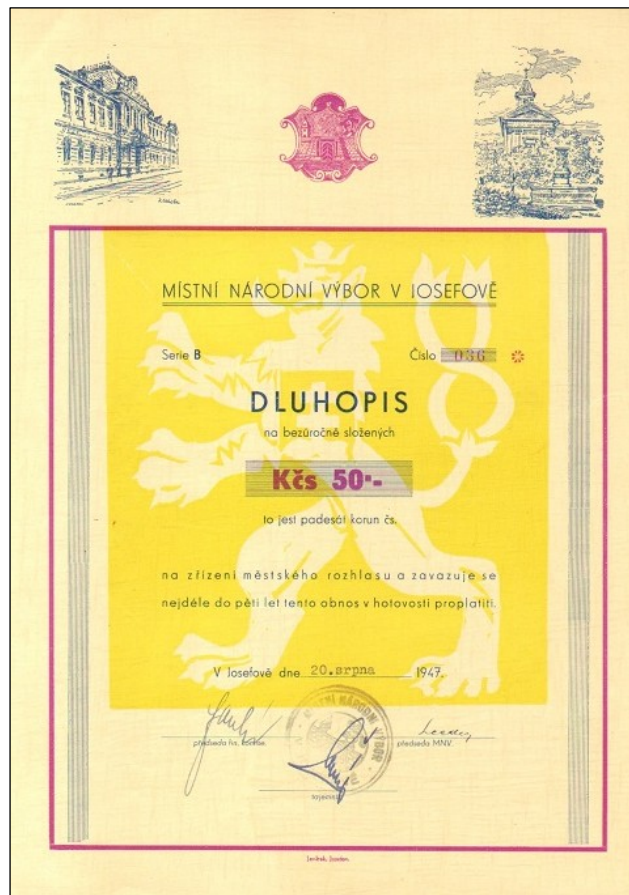
Koneckonců jestli se nám opravdu jednou podaří otevřít muzejní expozici pro veřejnost, tak to naši návštěvníci nejlépe uvidí právě tam. Nicméně zde prezentované novinky patří ke špičce ledovce nebo by se dalo říci, že jde o třešničku na dortu, jenž je tím nejlepším z hlavních sbírek. Nejinak tomu bude při papírech, které dnes vidíte.

Prvním je dluhopis vydaný Místním národním výborem v Josefově v roce 1947. Podle znění uvedeném na dluhopisu, bylo důvodem k vydání emise financování zřízení městského rozhlasu. Doposud jsme o této emisi neměli sebemenší tušení, ale z exponátu, který je označen sérií B je patrné, že musely existovat nejméně dvě série, tedy dané zřejmě jinou nominální hodnotou. Za kolik bylo vůbec vydáno a nakonec upsáno kusů by se asi podařilo zjistit v místním archivu a zcela jistě by se dalo o celé emisi napsat delší pojednání. Prozatím tu tedy máme jen vhodné téma a snad se někdy v budoucnu podaří jak o této emisi, tak i jiných dluhopisech napsat jak článek tak je vlastně vůbec zkatalogizovat, což je při absenci znalosti toho, jaké všechny spolky, města a firmy mohly dluhopisy vydat nebude jednoduché. Ale je to další úkol našeho muzea. Přestože se mapování tuzemských cenných papírů věnujeme dlouhé roky, vlastně desetiletí, je neuvěřitelné kolik je dosud bílých míst.

Podobné je to i s druhým dnešním papírem. Jde o podíl Židovského úvěrního družstva jenž sídlilo v Prešově. Zajímavé však na tomto papíru je jeho grafická podoba, která se až nápadně podobá stejným podílům družstev v Košicích či Mukačevu a jak to vypadá asi i jiným družstvům se stejným názvem. Půjde tedy o jakýsi blanket, který se jen liší nominálem a svými texty. Jenže kolik takových typů podílů může existovat?.

Dokud se nepodaří provést nejen soupis, ale fyzicky dohledat většinu jejich podílů, těžko se na podobné otázky najde uspokojivá odpověď. Možná, že právě to je ten nekrásnější faktor na oboru skripofilie. Filatelisté, numismatici a často i notafilici vědí co mají hledat, protože je známo co všechno bylo vydáno. V našem oboru skripofilie se to vlastně dosud jen odhaduje a i proto je možné, že se vlastně do našich sbírek dostávají každým rokem stále nové a nové exponáty, které doposud nikdo neviděl. Proto budeme mít nespornou výhodu pro budoucí návštěvníky, protože tak budou moci v našem muzeu stále objevovat něco nového, zejména pokud přijdou po delším čase.

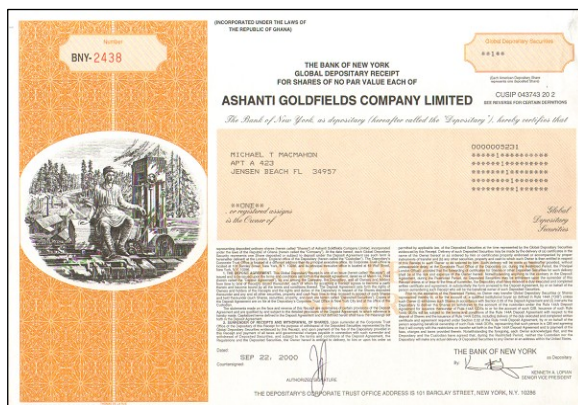
Pokud jsou cenné papíry našeho území „terrou incognita“, tak světové emise papírů jsou přímo neznámým světdílem. Celkový počet emisí a jejich rozmanitost dává možnost poznávat svět dávno zaniklých států a útvarů, stejně jako objevit historické události, které se projeví v ekonomických dějinách světa. Namátkou představíme globální depozitní certifikát vydaný v USA na akcie ghanské důlní firmy Ashanti Goldfields Company. Zlato a diamanty neznají hranic a důkazem je právě tato akcie. Z území Ghany je to vlastně vůbec první akcie, kterou máme, kromě ještě jednoho státního dluhopisu.

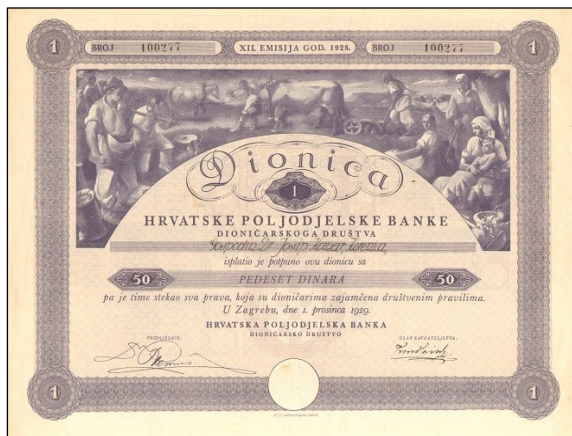
A2539 – Dluhopis MNV v Josefově na 50 Kčs vydaný 20. 8. 1947

A2535 - Podíl Židovského úvěrního družstva v Prešově na 120 Kč asi z roku 1929

E3536 - Akcie firmy Ashanti Goldfields Company z roku 2000

Dnes poslední představenou novinkou bude akcie chorvatské zemědělské banky tj. Hrvatske poljodjelske banke sídlící v Záhřebu. Obecně platí, že bank a spořitelen, které se jmenují banky, bylo na území bývalé Jugoslávie nepočítané a rozmanitost jejich emisí a typů akcií, které vydaly je na samostatné povídání. Přesto mají mnohé společné rysy a to grafickou pestrost. Akcie této zemědělské banky je již XII. emisí a tedy nevíme prozatím zda všechny vypadají stejně nebo zda předcházející emise byly zdobnější a barevnější. Na této emisi je ale vidět strohost konce 20. let, kdy se přistupovalo k snížení barevnosti, takže se dá předpokládat, že ony předešlé emise bývaly barevnější. Přesto je zde zachován poměrně výrazný grafický motiv zemědělců osévající a orající pole. Tato akcie je tak exponátem díky kterému mapujeme oblast jugoslávských peněžních ústavů, které se mnohdy spojily s českými ústavu, které sem obchodně pronikaly.

E6755 – Akcie Hrvatske poljodjelske banke Zagreb na 50 dinárů z 1.12.1929

PŘEDNÁŠKA

V březnovém čísle muzejního věstníku jsme Vás zvali na přednášku, která se konala 7. dubna 2016 v rámci 36. cyklu přednášek pořádaném Klubem filatelistů KF 00-15. V tzv. „dřeváku“, tedy překrásné místnosti s původním dřevěným stropem v domě PORTUS občanského sdružení Život 90 se pravidelně konají, každý první čtvrtek v měsíci přednášky klubu a to nejen na filatelistická témata.

V rámci již dříve zmíněného podnětu došlo v loňském roce k vydání článku o firmě Bohumila Jarolímků, která v Československu zaváděla výplatní stroje Francotyp a dlouhá léta byla jejím monopolním prodejcem. Klub filatelistů se dlouhodobě věnuje mapování všech otisků a jejich variant a dosáhly katalogizace těchto otisků. O historii firmy Jarolímků, však do zveřejnění našeho článku neměli dostatek poznatků. Jelikož to byla v pozdějších letech akciová společnost a navíc osud firmy a hlavně jejich majitelů byla nesmírně poutavá, vznikl tedy článek ve věstníku, který patřil v loňském roce k jedněm z nejnavštěvovanějších článků na našem muzejním webu. Zásahu na tom má i odkaz před stránky klubu filatelistů, jejichž aktivity sledují i další sběratelé ostatních oborů a tak se povědomost o našem muzeu dostala i mezi ně.

Na tomto základě došlo k navázání spolupráce a uspořádání této společné přednášky. Na jejím začátku vystoupil Ing. Ivan Leiš, který je autorem onoho katalogu otisků. Na téma výplatních otisků, zejména firmy Jarolímků a vůbec začátku zavedení těchto strojů v ČSR poutavě sdělil přítomným nové poznatky a cenné informace. Na jeho přednášku poté navázal Rudolf Píša. Jeho přednáška se soustředila na historii podniku Bohumila Jarolímků a jeho osobní život. Povídání vycházelo z článku ve věstníku, ale bylo doplněno o informace, které nebyly tehdy publikovány a celá přednáška byla doprovázena i velkým množstvím obrázků. Některé rovněž nebyly publikovány. Důvodem byla změna pro přítomné. Článek ve věstníku většina z nich znala nebo se s ním mohla později seznámit, ale aby došlo k obohacení něčím novým, byly použity podklady, které se tehdy nepodařilo zařadit ať již z důvodu místa nebo prostě nebyly známe a objevily se až po vydání článku. I proto jsou pro hosty podobné akce zajímavé, protože nevycházejí jen čistě z již publikovaného základu.

Po přednášce proběhla ještě krátká diskuze, která otevřela některé nové otázky a tak není vyloučeno, že se podaří část dosud nezmapované historie objasnit. Od hostů jsme dostali řadu pozitivních reakcí a nejen za ně, ale hlavně za pozvání Klubu filatelistů bychom rádi touto cestou ještě jednou velmi poděkovali. Snad se najdou další témata, která zaujmou jak sběratelé, ale i širší veřejnost pro kterou jsou přednášky volně přístupné.

Rudolf Píša a Ing. Ivan Leiš při své společné přednášce

Pohled do „dřeváku“ během přednášky o Jarolímkovi
Fotografie z celé akce pořídil Tomáš Chudoba KF 00-15

